

Rektor

MISSIV

2019-04-02

Dnr HS 2019/17

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

Högskolan i Skövde lämnar härmed synpunkter på ovanstående remiss.

Remissvaret har beretts av en arbetsgrupp bestående av Mats Jägstam (sammankallande), vicerektor för internationalisering, Anne Persson, fakultetsnämnden, Elizabeth Persson, avdelningen för utbildnings- och studentstöd, och Stefan Radovic, Studentkåren. Synpunkter har också inhämtas från olika delar av verksamheten.

Beslut om att avge detta yttrande fattas den 2 april 2019 efter föredragning av Mats Jägstam, vicerektor för internationalisering.

Lars Niklasson

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Rektor

YTTRANDE

2019-04-02

Dnr HS 2019/17

Betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

Högskolan i Skövde (Högskolan) finner att utredningen är grundlig med gedigen analys av internationaliseringsområdet. Processen kring utredningen har varit transparent. Det har funnits en lyhördhet för lärosätenas syn på internationalisering och det har getts möjligheter för lärosätena att i olika forum lämna synpunkter.

Högskolan ställer sig sammantaget bakom stora delar av förslagen i betänkandet som syftar till att öka kännedomen om Sverige som kunskapsnation och studiedestination i omvärlden. Betänkandet slår fast att syftet med internationalisering är att stärka kvaliteten i högre utbildning, ett mål som högskolan delar, och som ska vara vägledande för arbetet med att stärka Sverige som studiedestination. Högskolan ser positivt på förslag som kan underlätta högskolans internationaliseringsarbete som bl a samordning av och närmare samverkan mellan myndigheter, översyn av de migrationsrättsliga aspekterna för att undanröja hinder för inresande personal och studenter till Sverige samt heltäckande stipendiesystem.

Utredningen ger också flera förslag som kan medföra nya arbetsuppgifter och ökade kostnader för Högskolan som inte ryms inom nuvarande anslagsnivå. Vi menar att det snarare behövs ekonomiska satsningar i form av bland annat utökning av anslagen för att ge Högskolan bättre förutsättningar att nå målen i betänkandet.

I detta yttrande kommenteras valda områden av betänkandet.

Kapitel 3. Kännedom om Sverige som kunskapsnation och kunskap om omvärlden

Högskolan ser positivt på förslagen om att bygga ut innovations- och forskningskontoren utomlands samt att förstärka utlandskontoren med mer personal. Det är viktigt att de olika kontorens uppdrag tydliggörs och att verksamhetens följs upp kontinuerligt för att kunna tillmötesgå lärosätenas behov.

Vi instämmer med utredningens förslag om samordnade resurser för en kontinuerlig internationellt orienterad omvärldsanalys, som kan förse lärosätena med relevant information. Förslaget om att stärka och utvidga Svenska Institutets (SI) uppdrag med ökade resurser är välkomna. Det är angeläget med ett fortsatt nära samarbete och dialog mellan SI och lärosätena och att lärosätena är delaktiga vid landsprioriteringar och destinationplanering vid studentrekrytering. Högskolans förhoppning är att SIs utökade uppdrag kring

forskning och innovation inte medför minskat fokus på rekryterings- och studiedestinationsarbetet.

Kapitel 4. Samordning mellan myndigheter

Utredningen lyfter behovet av en struktur för samordning av olika myndigheters arbete för stödja internationalisering av lärosätena. Vi stödjer förslaget om en nationell plattform och en styrgrupp som arbetar för att strategiskt bidra till att nå målen med internationalisering och med koordinering av myndighetsstödet till lärosätena. Lärosätenas kunskaper, erfarenheter, behov kring internationalisering bör tillvaratas och återspeglas i styrgruppens sammansättning så att både små och stora lärosäten finns representerade.

Kapitel 5. Att komma till Sverige som avgiftsskyldig student

Det finns ett stort behov av statistiska underlag och prognoser för att vidareutveckla processen att komma till Sverige som student. Högskolan delar därför utredningens förslag om att Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Universitets- och högskolerådet (UHR) tillsammans bör utreda hur studieavgiftsskyldiga kan följas från anmälan till examen genom systematisk statistik och uppföljning samt genom informationsöverföring så att färre sökande tappas bort i processen. Utredningen föreslår åtgärder för att korta handläggnings- och ansökningstider samt utveckling av ett webbaserat och myndighetsgemensamt gränssnitt, vilket vi stödjer. Högskolan ser dock behovet av en ansökningsprocess med ännu tydligare fokus på den potentiella studenten och modern teknik för ett mer ändamålsenligt systemstöd som kan fånga intresse, ta emot anmälningar och följa upp rekryteringsinsatser. Kvalitet i alla moment måste säkerställas, till exempel genom en dialog med sökande och möjlighet till komplettering av ansökningshandlingar under processen. UHR bör prioritera att process- och individanpassa nuvarande ansökningssystem samt mobilanpassa webbplatsen och att resurser tillsätts för detta ändamål.

Utredningen vill att lärosätena undersöker möjligheten att i större utsträckning använda separat antagning av avgiftsskyldiga studenter. Utredningen konstaterar också att separat antagning är administrativt omständligt och resurskrävande, vilket vi helt instämmer med. Utveckling av ett bättre systemstöd och en nationell virtuell antagningsorganisation skulle troligen underlätta för lärosätets användning av separat antagning.

Utredningen föreslår att lärosätena tar ett större ansvar för att öka utländska studenters kontakter med svenskt arbetsliv och praktikmöjligheter. Frågan om kontakter med arbetsliv och praktik är aktuell för samtliga studenter och samtliga utbildningar eftersom ett nationellt examensmål anger att utbildningarna ska förbereda studenterna för ett föränderligt arbetsliv. Inom varje utbildning görs en värdering av hur detta mål lämpligen hanteras i relation till utbildningens inriktning och innehåll. Därför är vi tveksamma till förslaget utifrån att utländska studenter kan få en positiv särbehandling i förhållande till svenska studenter. Däremot bör lärosätena ge samma möjligheter till karriärvägledning för utländska studenter som svenska.

Kapitel 6 Migrationsrättsliga aspekter

Högskolan stödjer utredarnas förslag att Migrationsverket ges i uppdrag att se över processer för att ytterligare förenkla handläggningen och förkorta handläggningstiderna vid ansökningar om uppehållstillstånd för internationella studenter.

Utredningens förslag om certifiering av lärosätena för bedömning av utlänningars avsikt att studera i Sverige inför Migrationsverkets beslut om uppehållstillstånd för studier är

intressant. Högskolan ställer sig försiktigt positiv till certifieringsmöjligheten, men ser gärna först resultatet av de pilotprojekt som pågår mellan några lärosäten och Migrationsverket. Rättssäkra utredningsmetoder med definierade kvalitetskrav behöver säkerställas innan ökat utredningsansvar åläggs lärosäten. Detta nya uppdrag kommer innebära konsekvenser för lärosätena och bör åtföljas av resurser. För mindre lärosäten som enskilt skulle ha svårt att resursmässigt klara av en certifieringsprocess föreslår vi också att det ska vara möjligt för flera lärosäten att gemensamt ansöka om certifiering.

Högskolan ser positivt på förslaget om längre uppehållstillstånd, enligt EU:s student- och forskardirektiv och anser att Sverige bör erbjuda minst ettåriga uppehållstillstånd för att förenkla etableringen på arbetsmarknaden. Vi föreslår uppehållstillstånd på minst 13 månader för utbildningar som löper över ett läsår, så att studenterna får uppehållstillstånd även för sommaren för att ge dem bättre förutsättningar att bli klara med studierna. Vi stödjer också förslaget om längre uppehållstillstånd för utbildningar längre än ett år för exempelvis program som leder till kandidat- och masterexamen under förutsättning att studenterna uppfyller nödvändiga villkor. När det gäller en smidigare process för uppehållstillstånd som gäller doktorander från tredje land kan inte vikten av detta nog understrykas. Viktigt är också att möjligheten till en förenklad förlängning av uppehållstillstånden då studierna av olika skäl försenas något, vilket är vanligt för en övervägande andel av doktoranderna oavsett nationalitet.

Högskolan har inga invändningar mot att uppgifter från lärosätets studieregister ska få lämnas till Migrationsverket om uppgifterna kan underlätta och effektivisera hanteringen av ansökningarna för uppehållstillstånd för studier. Vi ställer oss däremot tveksamma till att lärosätena ska säkerställa rutiner som innebär att Migrationsverket snarast informeras om en student har gjort avbrott i studierna. Detta borde kunna ske via det systemstöd som Migrationsverket får tillgång till, där officiella studieavbrott noteras och där information om studentens registreringar finns.

Vi ser positivt på att Migrationsverket gör en översyn av tremånadersgränsen för banktillgodohavande vid förstagångsansökningar.

Kapitel 7 Avgifter för studier

Högskolan stödjer utredningens förslag om att lärosätenas själva ansvarar för nivåerna på de egna studieavgifterna.

Utredarna föreslår att den avgörande tidpunkten för om en student är avgiftsskyldig är vid utbildningens start. Detta är i linje med Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) rekommendationer och som högskolan redan följer. Högskolan är därför tveksamma till om det behövs en revidering av Studieavgiftsförordningen SFS 2010:543. Vi skulle däremot gärna se att lärosätena förordningsmässigt kunde ha rätt att ta ut en administrativ avgift vid återbetalningsärenden, i enlighet med SUHF:s nuvarande rekommendationer.

Högskolan ställer sig tveksamma till att möjligheten till avstängning på grund av utebliven betalning tas bort i förordningen och istället ersätts med att en student som inte betalat studieavgiften inte får registrera sig på kursen förrän studieavgiften är betald. Högskolan har kurser som löper över två terminen och där studenten när den antas betalar för den första terminen men registreras på hela kursen. I de fall studenten inte har betalat inför fortsättningsregistreringen nästkommande terminen bör det finnas en möjlighet, dvs ett undantag, att stänga av studenten. Om studenten väljer att betala kan avstängningen hävas

och studenten åter registreras på kursen. Möjligheten till avstängning bör därför kunna användas i särskilda fall och inte tas bort helt.

Högskolan ser positivt på de förtydliganden av bestämmelserna om återbetalning som föreslås. Det finns dock behov av ytterligare förtydligande dels kring hur lärosätena bör behandla ärenden där status ändras under utbildningens gång, där vi anser att om statusändringen sker efter terminsstart då ska ändringen gälla för nästkommande termin och dels vid återbetalningsärenden där det inte finns särskilda skäl för återbetalning.

Högskolan stödjer inte utredningens förslag om att UHR ska förfoga över eventuellt under- eller överskott från anmälningsavgifterna. UHR hanterar processen på uppdrag av lärosätena och den nuvarande processen fungerar väl.

Kapitel 8 Stipendier och annan finansiering av tredjelandsstudenter

Högskolan välkomnar förslagen om ökning av stipendier till tredjelandsstudenter och att lärosätena själva kan förfoga över sina stipendiemedel. Vi hade gärna sett mer långsiktiga och rejäla satsningar på stipendieprogram inte bara för avgiftsskyldiga studenter utan även för avgiftsbefriade för att rekrytera talanger till Sverige, dock inte på bekostnad av lärosätets utbildningsanslag.

Möjligheten att använda 0.3 procent av utbildningsanslaget för nedsättning av studieavgiften i särskilda fall är vi försiktigt positiva till. Vi ser gärna fortsatt utredning av förslaget för att kunna ta ställning.

Vi ställer oss bakom förslaget om avdragsrätt. Privat finansiering av stipendier skulle kunna komplettera den statliga stipendiefinansieringen utan att påverka anslagen. Begränsningen om att koppling ska finnas till ett företags kärnverksamhet kan med fördel tas bort.

Kapitel 9 Internationella studenters rättsliga ställning och möjlighet till inflytande

De flesta frågor inom denna del av remissen arbetar Högskolan med redan, i samverkan med Studentkåren. När det gäller utveckling av former för utländska studenters inflytande håller Högskolan med om att frågan bör få ett särskilt fokus vid lärosätena och att samverkan med Studentkåren då ska ske.

I remissen beskrivs att studentkårerna lyfter en farhåga att kvalitén i påverkansarbetet kan bli lidande om färre studenter har arbetsspråket som modersmål och att djupet i texter och diskussioner kan påverkas negativt. Högskolan delar denna farhåga och vill också poängtera att motsvarande förhållande gäller personal. Bland den akademiska personalen är arbetsspråket inom undervisning och forskning relativt ofta engelska och många använder engelska relativt obehindrat i dessa sammanhang. Detta kan dock inte tas till intäkt för att detsamma gäller administrativa frågor, som exempelvis blir aktuella i kommittéer och nämnder. Där upplever många i den akademiska personalen betydande svårigheter med vokabulären och så gör även administrativ personal. Högskolan vill påpeka att en övergång till att i mycket större utsträckning använda engelska som arbetsspråk kan bli svår och också kostsam, både ekonomiskt och kvalitetsmässigt.

Något Högskolan också vill poängtera är att förslagen i remissen också bör omfatta doktorander, vilket inte framgår av skrivningarna.

Kapitel 10 Beställd utbildning och uppdragsutbildning

Högskolan understryker att beställd utbildning och uppdragsutbildning är viktigt i internationaliseringen samt profileringen av svenska högskolor och universitet.

Högskolan stödjer utredningens förslag att fastställa reglerna för beställd utbildning i högskoleförordningen. Högskolan tycker också det är bra att uppdragsutbildning åt icke-offentliga uppdragsgivare ska få avse utbildning som behövs inom internationellt utvecklingssamarbete eller humanitärt bistånd.

Högskolan anser precis som utredning att man ska säkerställa att beställd utbildning kan köpas och säljas globalt.

Högskolan ser generellt positivt på utredningens översyn av studentbegreppet och den föreslagna utvidgningen som omfattar både utbytesstudenter och studenter vid beställd utbildning. Vi anser dock att behövs en fördjupad utredning och konsekvensanalys innan ändringar görs i högskolelagen och högskoleförordningen.